

ZIKRİN ÜSTÜNLÜĞÜ*

*Eüzü bi'llâhi mine's-şeytâni'r-racîm.
Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.*

*El-hamdü li'llâhi rabbi'l-âlemîn... Ve'l-âkıbetü
li'l-müttakîn... Ve's-salâtü ve's-selâmü alâ
seyyidinâ muhammedin ve âlihî ve sahibihî
ecmaîn...*

*İ'lemû eyyühe'l-ihvân... İne efdale'l-kitâbi
kitâbu'llâh... Ve enne efdale'l-hedyi hedyü
muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem...
Ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ... Ve külle
muhdesin bid'ah... Ve külle bid'atin dalâleh...
Ve külle dalâletin fi'n-nâr... Ve bi's-senedi'l-
muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve
selleme ennehû kâl:*

الدُّنْيَا لَا تَنْبَغِي لِمُحَمَّدٍ، وَلَا لِآلِ مُحَمَّدٍ

(أبو عبد الرحمن، والديلمي عن عائشة)

RE. 208/7 (*Ed-dünyâ lâ tenbağî li-muhammedin,
ve lâ li-âli muhammedin.*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

*“—Mefhar-i mevcûdât Muhammed Mustafâ râ
salevât!”*

*[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin
ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]*

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

“—Seyyidü’s-sâdât Muhammed Mustafâ râ salevât!”

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

“—Habîb-i Hüdâ Muhammed Mustafâ râ salevât!

[Allâhümme salli alâ seyyidenâ muhammedin ve alâ âli seyyidinâ muhammed...]

Cenab-ı Feyyâz-ı Mutlak Hazretleri, iki cihanın serveri, sevgili Peygamberimizin şefaatine cümlemizi nâil eylesin...

a. Peygamber SAS ve Dünya

Ebû Abdurrahman es-Sülemî ve Deylemî, Hz. Aişe RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹

الدُّنْيَا لَا تَنْبَغِي لِمُحَمَّدٍ، وَلَا لآلِ مُحَمَّدٍ

(أبو عبد الرحمن، والديلمي عن عائشة)

RE. 208/7 (Ed-dünyâ lâ tenbağî li-muhammedin, ve lâ li-âli muhammedin.)

(Ed-dünyâ) “Dünya, içinde yuvarlandığımız şu alem, (lâ tenbağî li-muhammedin) Muhammed SAS’e lâyük değildir. İstemem ben böyle şey... (Ve lâ li-âli muhammedin) Muhammed SAS’in âline, ailesine ve ona uyanlara da bu dünya yaramaz.”

¹ Ebü’ş-Şeyh, Ahlâku’n-Nebiiyyi, c.II, s.409, no:797; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.187, no:6089; Câmiü’l-Ehâdis, c.XIII, s.13, no:12436.

Bu geçen haftaki son ders idi, fakat üzerinde durulmaya deęer bir derstir.

El-hamdü lillâh hepimiz ehl-i sünnetiz. Muhammed SAS’in ümmetinden olduğumuzu iddia ederiz de, fakat onun yolunda ne kadar gidebildiğimizi herkes kendi ölçüsüyle ölçer.

Bakın ben onun yolunda mıyım değil miyim? Adı dilimde öyle ama, harekâtımı da bir kere onun harekâtına tatbik etsem, iş meydana çıkacak.

O Fahr-i Kâinat SAS Allah’ın en sevgilisi ve bir tanesi. Varlıkları onun için yaratmış, bizi de ona ümmet olarak yaratmış. Dünyadaki her şeyi de onun emrine âmâde kılmış; dağını, taşını, her şeyini... Daęlar ona kendilerini arz etmişler; taşlarıyla beraber altın olarıktan, o vadiler, tepeler, her şeyler:

“—Altın olarak senin ardın sıra istediğın yere gidelim, istediğın gibi bizi harca, kulan!” demişler.

Bunların hiç birisine iltifat etmemiş. Onun için;

“—Dünyâ Hz. Muhammed SAS’e yakışmadığı gibi, âl-i Muhammed’e de yakışmaz.”

Âl-i Muhammed, Peygamber SAS’in ehl-i beyti, ailesi, ashabı demektir. Kıyamete kadar gelen ümmeti de onun âl-i içerisindedir. Biz de âl-i Muhammed’demiz. O zaman:

“—Bana tâbî olan ümmetime de lâyıık olmaz bu dünya...” buyurmuş oluyor.

Dünya ne?

Dünya, işte şu içinde bulunduğumuz âlem. Fakat biz yemek mecburiyetindeyiz, giymek mecburiyetindeyiz. Örtünecek elbiseye ihtiyacımız var. Kışın soğuktan koruyacak, yazın sıcaktan koruyacak bir eve ihtiyacımız var.

Bu ihtiyaçlar karşısında, çalışmak mecburiyeti doğuyor. Bu çalışmak mecburiyetinin karşısında, dünyaya iltifat ediyoruz. Fakat bu dünyaya olan iltifatımız, bizim sırf şu dünyada Cenâb-ı Hakk'ın verdiği ömür kadar yaşayıp, Allah'a kulluk edebilmemize sebep oldukları için... Yani yemesek olmaz, yaşayamayız. İçmesek olmaz, giymesek olmaz, evimizde açıkta yatamayız. Bunlar mecburi olacak.

Bunlar niçin olacak? Biz Allah'a kulluk edelim diye olacak. Biz bunları isteriz, Allah'a kulluk edebilmemiz için isteriz; yoksa bunlarla iftihar etmek için değil. Eğer bunlar medâr-ı iftihar olmak için yapıyorsa, o dünyadır, yakışmaz âl-i Muhammed'e... Yok, Allah'a kulluk etmek içinse tamam. Çünkü kuvvetimiz olmazsa kalkıp da namaz kılamayız, oruç tutamayız, hayr u hasenât yapamayız, hacca da gidemeyiz, hiçbir şey yapamayız.

Demek ki bunlar olacak ki, yardım da edeceğiz, hacca da gideceğiz, kendimizi de kuvvetlendirip ibadet ve taat edebilmemiz için bir ihtiyacımız var, zorunlu ihtiyaç bu... Bu zorunlu ihtiyaç için, bu ibadetleri yapabilmek için dünyaya çalışırız. Bu ibadetleri yapamıyorsak bu dünya bizi alt etmiş, altına almış, bizi kendi emrine

musahhar kılmıştır. Halbuki o bizim emrimize musahhar olacak, Biz onun emrinde değil o bizim emrimizde musahhar olacak, biz ondan istifade edeceğiz, Allah'a kulluk etmek için. Maksat, gaye, bizim yaratılıştaki gayemiz Allahu Teâlâ'yı tanımak ve bilmek ve O'nun emrettiği vazifeleri yapabilmek. Bunu yapabiliş de yaşadığımız müddetçe âl-i Muhammed'den olmakla iftihar ederiz ve daima Cenâb-ı Hakk'a şükrederiz:

“—El-hamdü lillâh yâ Rabbi! Bize bu nimetleri verdin ve bu nimetler dolayısıyla da bizi bugün dinin üzerinde yaşatıyorsun.”

Ama bunun dışına çıkılırsa, bir iftihar vesilesi olan çok kazanç ve çok yaşama sevdasına çıkılırsa, o da âl-i Muhammed'e yakışmaz.

“—Ne bana yakışır, ne de benim ümmetime yakışır.” diyor

Rasûlüllah SAS Efendimiz.

Yakışmaz! Onun için size İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri'nin *Ma'rifetnâme*'sini tavsiye edeceğim. Orada İbrâhim Hakkı Erzurumî Hazretleri dünyayı çok güzel anlatıyor. Beş altı fasılda, 10-20 belki 30 sayfa, güzel güzel onun beyitleri de var mâlûm... O beyitleriyle de dünyayı bize böyle tasvir ediyor, dünyanın Peygamber SAS'e ve âl-i Muhammed'e yakışmaz olduğunu anlatıyor.

Onun için size o kitabı okumanızı tavsiye ederim. Şimdi yeni harflerle de yazılmış, zannedersem onu Türkçeleştirmişler. Eski yazıyı bilmiyorsanız da, yeni yazıyla çıkmış olan kısımları var. Okursanız çok istifade edersiniz.

Onun hem dünya bilgisi var, hem âhîret bilgileri var; çok güzel bu şeyleri izah etmektedir. Yani onun izahını bugün biz yapmaya kalkarsak, bu ders dört gün belki beş gün sürer, o kadar geniş izahı var. Onun için, size onu okumanızı tavsiye etmekle iktifa ederim.

b. Tedâvi Allah'ın Takdiriyledir

İbnü's-Sünnî, Abdullah ibn-i Abbas RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:²

الدَّوَاءُ مِنَ الْقَدْرِ، وَهُوَ يَنْفَعُ مَنْ يَشَاءُ، لِمَا يَشَاءُ

(ابن السنن في الطب عن ابن عباس)

RE. 208/8 (*Ed-devâü mine'l-kaderi. ve hüve yenfeü men yeşâü. limâ yeşâü.*)

(*Ed-devâü mine'l-kaderi*) “Deva, kaderdendir, kaderi bozmaz. (*Ve hüve yenfeü men yeşâü*) O Allah'ın dilediği kimseye, (*limâ yeşâü*) Allah'ın dilediği kadar fayda eder.”

Devâ dediği ilaç. İlaç, bugün işte çeşitli ilaçlar var, çeşitli hastalıklar da var. Bu hastaya bu ilaç iyi geliyor buna da zarar veriyor. Diyor ki burada;

“—Devâ, bu ilaçlar Allah-u Teâlâ'nın takdiriyledir. İsteddiğine şifa verir, istediğine vermez.”

² Lafız farkıyla: Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.XII, s.169, no:12784; Heysemî, *Mecmaü'z-Zevâid*, c.V, s.139, no:8281; Abdullah ibn-i Abbas RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.5, no:28082; Câmîü'l-Ehâdîs, c.XIII, s.16, no:12445.

Meselâ aspirin dediğimiz şey muhakkak bir devâdır. Fakat kimisine de aksi tesir yapar. Cenâb-ı Hak kimin için şifa murad ediyorsa onlara şifa verir, kimlere şifa murad etmiyorsa ona da aksini verir.

Meselâ, bugün kaplıcalar diyorlar, işte çeşitli dağ havaları diyorlar, deniz banyoları diyorlar, birçok yollar gösteriyorlar ama hepsi Allah-u Teâlâ'nın takdirine vabestedir. Kim şifa bulacaksa, ona şifa verir; kim şifa bulmayacaksa, mukadder olan hastalık seyrinde devam eder, yaşayacaksa yaşar gidecekse gider.

c. Borç Bir Yüktür

Deylemî, Amr ibn-i Hizam RA'dan rivayet etmiş, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:³

الدَّيْنُ غُلٌّ ثَقِيلٌ، يَرْكَبُ فِي عُنُقِ الْعَبْدِ، يَشْقِي بِهٖ أَوْ
يَسْعَدُ بِهٖ يَكْرِبُ هٗ ذَلِكُ، وَيَحْزَنُهُ فِي سَاعَاتِ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ، وَلَا يَزَالُ مَا جُورًا حَتَّى يُؤَدِّيَ هٗ فَيَسْعَدُ
بِذَلِكَ، أَوْ يَسْتَخْفُ بِهٖ، حَتَّى يَمُوتَ فَيَشْقِي بِذَلِكَ

(الديلمى عن عمرو بن حزم)

RE. 208/10 (*Ed-deynü gullün sakîlün, yerkebü fî unukî'l-abdi, yeşkî bihî ev yes'adü bihî yekribühû zâlike, ve yahzünühû fî sâati'l-leyli ve'n-nehâri, ve lâ yezâlü me'cûran hattâ*

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.228, no;3099; Amr ibn-i Hizam RA'dan.

yüeddiyehû, feyes'adü bi-zâlike, ev yestehifü bihî, hattâ yemûte feyeşkâ bi- zâlike.)

(Ed-deynü gullün sakîlün) “Borç kelepçedir ve ağır bir bağıdır. *(Yerkebü fî unukı'l-abdi)* Bu, kulun boynuna yükletilir. *(Yeşkî bihî ev yes'adü bihî yekribühû zâlike)* Bununla insan mes'ud da olur, bedbaht da...”

(Ve yahzünühû fî sâati'l-leyli ve'n-nehâri) “Borç insanı üzer ve gece ve gündüz saatlerinde hüznülendirir. *(Ve lâ yezâlü me'cûran hattâ yüeddiyehû)* Onu ödeyinceye kadar, borçlunun ecir alması kesintisiz devam eder. *(Feyes'adü bi-zâlike)* Böylece borç, insanın saadet sebebi olur. *(Ev yestehifü bihî)* Bir de var ki, ehemmiyet vermez ve böyle ölür gider; *(hattâ yemûte feyeşkâ bi-zâlike)* bununla da ahiret şekaveti olur.)

Deyn dediği borç, borçlanma, istikraz. Karzen birisi birisinden bir şey ödünç istiyor; para, eşya ve saire, ne olursa...

Bu borç, boğaza geçirilmiş ağır bir demir halka gibidir. Borcun ne kadar ağır bir şey olduğunu anlatmak için, mahkûmların, esirlerin boynuna vurulan zincir gibi ağır bir yüke benzetiyor.

“—Borç çok ağır bir yükür. Sakın ey ümmetim! Âl-i Muhammed'densiniz bu borcun bu yükün altına girmeyin!” demektir.

“—Canım yarın alırsız, öbürkü gün de veririz canım!”

Kimin yarına yaşayacağına bir senedi var elinde? Halbuki biz yarını değil de seneleri önümüze katıyoruz, “Beş senede, on senede öderiz bunu sana!” diyerekten bir mukavele yapıyoruz. Beş on senede ödeyeceğine dair, ayda şu kadar öderim diyerekten, bir yükün altına giriyoruz. Bazen 20 senelik borç altına girenler var.

Halbuki bu ne ağır bir yüküdür bilir misiniz?

Lokman Hekim, Lokman AS var ya, bazıları peygamber der, bazıları değildir derler. Bu Lokman AS oğluna bir vasiyet yapıyor;

“—Oğlum, sakın borcun altına girme!” diyor. Başka vasiyetleri de var da...

Bu borç çok ağır bir yüküdür; insanları gece uykusuz bırakır, gündüzleri de hüznün ve keder içerisinde utandırır. Komşularına karşı, dostlarına karşı yol değiştirmek mecburiyetinde kalır.

Onun için sen bu borcu irtikâb etme! Soğan ekmek ye, tuz ekmek ye, kuru ekmek ye, başkasına boyun bükme! Ne kadar ağırdır bu! Günü geldi mi veremedin miydi, bir kere özür dilersen iki kere özür dilersen, fakat sonunda adam sana öyle bir laf söyler ki, dünyaya geldiğine de pişman olursun. Onun için borcun altına girmemenin çaresini bulmak lazım!

Onun için, bu borç insanın boynuna binen ağır bir yüküdür ki, bununla insan şakî de olabilir, saîd de olabilir.

Aldığı bu borcu vermemek niyetiyle;

“—Adam sen de, aldım ya bundan, Allah Kerim... Verirse Allah bana, ben de veririm ona...” derse ve ödeyemeden de giderse, bu şekavet altında inler.

Hatta, ismi aklıma gelmedi, o zâtın kitabında der ki:

“—Borçlu olan insanın böyle çeşitli yemek yemesi de caiz değil, lambaları, elektrikleri yakması da caiz değil... Borcunu ödeyinceye kadar zeytinyağı yeter ona, tuz biber yeter ona!” der.

E halbuki biz bugün hiçbir zevkimizden, saltanatımızdan fedâkârlık yapamıyoruz. Sonra, “Sana olan borcumu, Allah bana versin de ben de sana öderim!” diyoruz.

Canım Allah verip duruyor ama, sen kesemiyorsun ki boğazından, saltanatından, zevkinden... E bunu kesemeyince de bu borcu ödemenin imkânı yok... Bu suretle borçlu olarak gidiyorsun ki insanın şekavetine sebep olur.

Yarın bu hakların hiç birisi kalacak değil. Yarın rûz-i kıyâmette Cenâb-ı Hak tarafından herkesin hakkı hak sahibine verilecek. O adam muhakkak gelip seni bulacak;

“—Yâ Rabbi, benim bunda bu kadar alacağım var!” diye Cenâb-ı Hakk’a müracaat edecek.

Sen de huzûr-u Rabbi'l-Âlemîn'de duracaksın ama senin belki birçok tâatın var, sevapların var, hayırların var, hasenatın var... Fakat o gün para yok, ki o adama parayı veresin. O para olmadığı için alacaklı diyecek ki:

“—Yâ Rabbi, bunun sevabından isterim ben öyleyse... Parası madem yok, bugün veremiyor, versin sevaplarını ona karşılık...”

Aziz kardeş! Evvelki gün okudum:

“—Bir dânik, altı arpa ağırlığındaki bir gümüş bir hak için, 70 hac sevabını alır.” diyor.

Yetmiş sene yaptığı haccın sevabı, haram olarıktan boğazından geçirdiği bir dânik mal, para, neyse onu ödeyemez. Ki altı arpa ağırlığı yani bizim bir dirhemimiz etmez. Bu kadar mühim bir şeydir. Abdulkadir Geylani Hazretleri daha ileri gitmiş:

“—600 hacca muadildir.” demiş.

E bizim tonlarla yediğimiz bu haramların hakkından nasıl gelinir yâ? Hiç incelemeyiz de bunları, “Gelsin de nasıl olursa olsun!” deriz. Allah hepimizi affetsin...

Onun için, hakka hukuka son derece riayet etmek lazım!

Bak sana şimdi bir hikâyeye anlatayım:

Hazret-i Ömer RA'ın devrinde bir fukara dileniyormuş.

Hazret-i Ömer görmüş, demiş ki yanındakilere;

“—Bu adamın karnını doyurun da dilenmesin.”

Götürmüşler, karnını doydurmuşlar adamın.

Bakmış ki Hazreti Ömer, adam yine kapı kapı dolaşüyor, bir de torbası var, torbasını da doldurmuş. Çağırılmış:

“—Gel buraya!” demiş, almış elinden torbasını, ekmek parçaları, neler verdilerse... Götürmüş, yanındakilere:

“—Develere dökün bunu, develer yesin!” demiş. Beylik develeri varmış, develerin önüne dökmüşler. Demişler ki:

“—Yâ Ömer! Senin ne hakkın vardı, bu adamın elinden bu adamın akşama kadar kazandığı bu paraları, bu ekmekçikleri almaya?

Demiş ki:

“—Ben o adamın karnını bugün doyurdum, doydu adamın karnı. Bu adamın bu topladıkları bir haftalık erzak. Bu adamın yarın yaşayacağına senedi yok. Rezzâk olan Allah, yarının da Rezzâk'ı. Bugün bunun rızkını verdi, artık bunun başkasına boyun büküp de para istemeye hakkı yok. Yarın için Allah yine buna verir vereceğini.

Binâen aleyh, bu aldıkları haksız gasptır. Gasp, zorla almak.

Fakat hile ile aldığı bu parayı, bunların sahiplerini bulup da vermek, iade etmek elimizden gelmez, kim bilir kimlerden topladı?

Binâen aleyh bunların en kolayı beylik develere yediririz.” demiş. O adama da bir daha böyle yapma diyerek bir ceza tertip etmiş.

Yarının nafakasını toplamaya Hazret-i Ömer izin vermiyor. Bugün biz torunlarımızın torunlarını besleyecek servete malikken yine, Allah’ın emrini itaatte çok gafiliz.

Onun için dünyayı isteriz ama o cenneti ve Allah’ın rızasını kazanmak için. Cennet neden istenir? Allah-u Teâlâ’nın rızasının yeri, cemâl-i ilâhînin müşahedesini orada, onun için istenir. Yoksa orada zevk ü sefâ ile işimiz yok...

O da Allah-u Teâlâ’nın verdiği nimetleri helalinden alacak ve helaline harcayacak. Zevk ü sefâ Ümmet-i Muhammed’e yakışmaz! Bunu iyi bilmek lazım. Zevk ü sefâyı Peygamber SAS yapmamış, benim âlime de yakışmaz demiş.

Bugün zevk ü sefânın hududu yok... Yaşama imkânları ne kadar üstünse, biz herkesten daha üstün yaşamaya çalışan insanlarıdır. Onun için, bakın ne kadar geriyiz Peygamber SAS’in yolundan...

“—Borcum var!” diyerek dişinden tırnağından keser, vakti gelmezden evvel borcumu ödeyeceğim diyerek çalışır, verirse, bu da saadetinin alâmetidir. Saîd olur o zaman...

d.Borç ve Zillet

Hàkim, Abdullah ibn-i Ömer RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

الدَّيْنُ رَايَةٌ اَللِّ فِي الْاَرْضِ، فَاِذَا اَرَادَ اَنْ يُدَلََّ
عَبْدًا، وَضَعَهَا فِي عُنُقِهِ

(ك. عن ابن عمر)

RE. 208/11 (*Ed-deynü râyetu'llâhi fi'l-ardı, feizâ erâde en yüzille abden, vedaahâ fî unukihî.*)

(*Ed-deynü râyetu'llâhi fi'l-ardı*) “Borç, yeryüzünde Allah’ın bayrağıdır. (*Feizâ erâde en yüzille abden*) Allah, bir kulunu zelil etmeyi dilerse, (*vedaahâ fî unukihî*) onu o kulun boynuna diker.”

Bakın, borç ne kadar fena bir şey ki, Allah-u Teâlâ zilletini murad ettiği kulun boynuna bu borcu yüklüyor. Kanaati elinden alır, kanaatsizlik yapar. Borcun altına girer, onu da ödeyemez. Ödeyemeyince de çok külfetlerin altına girer; dünyada da rahatsız olur âhirette de...

Onun için, büyüklerimizin dediği gibi, borç edinmemenin çaresine bakmak lazım!

⁴ Hàkim, *Müstedrek*, c.II, s.29, no:2210; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan,

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.231, no:15478; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.19, no:12454.

“—Ama hocaefendi bir ev lazım bize, evleneceğiz de, şu da lazım, bu da lazım...”

Bu birbirimizin yardımını olmayınca olacak gibi değil.

Bunu öyle bir ölçüde yapacaksın ki, senin dünyanı, ahiretini elinden almasın!

e.Sinekler Cehennemde Eziyet Edecek

Taberânî Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan; Ebû Ya’lâ, Taberânî ve İbn-i Adiy, Abdullah ibn-i Ömer RA’dan; Taberânî, Abdullah ib-i Abbas RA’dan rivayet etmişler.

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁵

الذُّبَابُ كُلُّهُ فِي النَّارِ، إِلَّا النَّحْلَ

(طب. عن ابن مسعود؛ ع. طب. عد. عن ابن عمر؛ طب. عن ابن عباس)

RE. 208/13 (*Ez-zübâbü küllühû fi’n-nâri, ille’n-nahli.*)

⁵ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.X, s.208, no:10487; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.X, s.715, no:18597; Abdullah ibn-i Mes’ud RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XI, s.65, no:11058; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, V, s.60, no:6090; Abdullah ibn-i Abbas RA’dan.

Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.XII, s.389, no:13436; Taberânî, *Mu’cemü’l-Evsat*, c.II, s.160, no:1575; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.59, no:6088; İbn-i Adiy, *Kâmil fi’d-Duafâ*, c.I, s.285; Ebü’ş-Şeyh, *Tabakâtü’l-Muhaddisîn*, c.III, s.191, no:816; Abdullah ibn-i Ömer RA’dan.

Ebû Ya’lâ, *Müsned*, c.VII, s.230, no:4231; Deylemî, *Müsned’l-Firdevs*, c.III, s.57, no:4152; Heysemî, *Mecmaü’z-Zevâid*, c.IV, s.60, no:6089; Enes ibn-i Mâlik RA’dan.

(*Ez-zübâbü küllühû fi'n-nâri*) “Bütün sinekler cehennemdedir, (*ille'n-nahli*) ancak arı hariç.”

Zübâb dediği şu uçan sinekler ve saireler ateştedir; yalnız içlerinde arı müstesna... Bunlara cehennem azabını tattırmak için değil, cehennemdekileri azablandırmak için, cehennemdekileri eziyetlendirmek için cehenneme sevk edilecekler.

Sivri sinekler dolu... Dünyada şimdi bir tane sivri sinek oldu mu odada, iğnesini batırıyor, rahatsız ediyor bizi. Onu öldürmenin kolayını buluyoruz, fıs fıs yapıyoruz, ölüyorlar onlar. Ama cehennemde nereden bulacaksın fısfısı?

Ne kadar böyle böcek namına bir şeyler varsa, cehennemde zaten hazırlanmış azaplar var, o azaplar üzerine bunlar da eklenecek.

f. Gizli Zikrin Fazîleti

İbn-i Hibbân ve İbn-i Şâhin, Hz. Aişe RA'dan rivayet etmişler. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁶

الذِّكْرُ الَّذِي لَا تَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ، يَزِيدُ عَلَى الذِّكْرِ
الَّذِي تَسْمَعُهُ الْحَفَظَةُ سَبْعِينَ ضِعْفًا

ابن شاهين فى الترغيب، حب. عن عائشة وفيه إبراهيم بن المختار عن معاوية بن يحيى ضعيفان

RE. 208/14 (*Ez-zikrû'llezî lâ tesmeuhü'l-hafazatü, yezîdü ale'z-zikri'llezî tesme'uhü'l-hafazatü seb'îne dı'fen.*)

⁶ *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.48, no:12529.

(*Ez-zikrû'llezî lâ tesmeuhü'l-hafazatü*) “Hafaza meleklerinin işitmediği zikir, (*yezîdü ale'z-zikri'llezî tesme'uhü'l-hafazatü, seb'îne dî'fen*) hafaza meleklerinin işittiği zikirten yetmiş kat fazladır.”

Bu hadîs-i şerîf mealine nazaran iki kısım oldu. Bir kısmı zikir; “Allah, Allah, Allah...” dersin zikredersin, bir. Bir de Kur'an okumak suretiyle olur, iki. Namaz kılmak suretiyle olur, üç. Sadaka vermek suretiyle olur, dört. Başkalarının yardımına, imdadına koşmak suretiyle olur, beş...

Bu aşikârdır, herkes görür. Hatta sadaka vermek için mesela, sadakanın gizlisi efdaldır ama başkaları da bu yaptığım yardıma iştirak etsin diyerek alenen vermek efdaldır. Başkalarının iştirakini de kasederekten...

Şimdi fakat burada zikir, “Allah, Allah...” deyip de bir zikir yapmak murad eden insan için, “Öyle bir zikir yap ki, Hafaza melekleri bile duymasın!” diyor;

Bizim Hafaza denilen meleklerimiz var, biri sağımızda biri solumuzda. Sağdaki sevaplarımızı yazar, soldaki de günahlarımızı yazar. Başka Hafaza meleklerimiz daha çok gözlerimizde var, ağızımızda var, kulaklarımızda var, içerimizde var, birçok meleklerimiz var bizi koruyan. Bu melekler ki benim Allah dediğimi duymayacak.

“—Öyle bir zikir yap ki, senin üzerinde bekçin olan, senin muhafızın olan Hafaza meleği de duymasın bu zikri...”

Bu zikir, Hafaza meleklerinin duyduğu zikir üzerine 70 derece fazla sevaplıdır.

Allah... dediğim vakitte duyuyor beni, duyunca bana bir sevap yazıyor. Bir de var ki içim “Allah” diyor, içimin dediğini duymuyor. İçim diyor, içimin dediğini duymadığı için ona sevap yazamıyor. Fakat bu içimin dediğinin sevabını Allah biliyor. Bu, lisânen denenin 70 misli fazla sevaplı oluyor.

Onun için zikrin çeşitleri vardır. Bazıları zikr-i cehrîyi ihtiyar etmişler ki, ilk devrin insanların zikirleri hep zikr-i cehrî idi. O zaman riya denilen şeyi bilen yok idi. Herkes amellerinden emin, zikr-i cehrîyi yaparlardı, tâ Muhammed Bahâeddin denilen Buhârâ'nın ulemasından o zât gelinceye kadar...

O zât geldikten sonra zikr-i cehrîyi bırakıp, zikr-i hafîyi ilan buyurdular ki, o da daha evvelden tesbit edilmiş ki, bu Hızır AS'ın —ismi hatırıma gelmedi— Abdü'l-Hàlik-ı Gücdevânî Hazretleri'ne tâlimiyledir ki, ona “Gir havuza!” demiş, girmiş havuza... Onu havuza batırmış, “Şimdi Allah de bakayım!” demiş. Havuzun içinde tabii ses çıkmaz. Ağzını açamıyor, seslenemediği için onu gönlünden söylemek mecburiyetinde kalıyor. “İşte buna devam et!” demiş Hızır AS.

Bu zikir nihayetinde Bahâeddin Nakşibend Hazretleri devrinde devam etmiş, yani yaygınlaşmıştır. Bunun açık yapılan zikre göre, sevap itibariyle 70 derece fazlalığı vardır.

g.Zikrin Fazileti

Taberânî, Muaz ibn-i Enes RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁷

الذِّكْرُ يَفِضُّ لُ عَلَى الِ نَفَقَةِ فِي سَبِيلِ اللِّ مِائَةً

ضِعْفٍ

(طب، عن معاذ بن أنس)

RE. 208/15 (*Ez-zikru yafdilü ale'n-nafakati fî sebîli'llâhi mietü dı'fin.*) ‘Zikir, Allah yolundaki harcamadan yüz kat daha sevaplıdır.’”

Şimdi bir zikir var, Allah diyor birisi. Yani bir adam oturmuş bir yerde Allah diyor, birisi de hayır veriyor. Zikredenin aldığı sevap, onun üzerine 100 derece daha fazladır.”

Allah diyenin aldığı sevapla, hayır yapanın sevabının arasındaki farka bak!

h.Zikir Sadakadan Üstündür

Ebü’ş-Şeyh, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁸

الذِّكْرُ خَيْرٌ مِنَ الصَّدَقَةِ، وَالذِّكْرُ خَيْرٌ مِنَ الصِّ يَامِ

(أبو الشيخ عن أبي هريرة)

⁷ Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.XX, s.185, no:404; Muaz ibn-i Enes RA'dan. *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.430, no:1858; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.48, no:12530.

⁸ *Kenzü'l-Ummâl*, c.I, s.431, no:1859.

RE. 208/16 (*Ez-zikrū hayrun mine's-sadakati, ve'z-zikrū hayrun mine's-sıyâmi.*)

(*Ez-zikru hayrun mine's-sadakati*) “Allah-u Teâlâ'nın zikriyle meşgul olmak, sadaka dağıtmaktan hayırlıdır. (*Ve'z-zikrū hayrun mine's-sıyâmi*) Zikir oruçtan da hayırlıdır.”

İtiraz edeceksin diyeceksin ki:

“—Sadakada başkasına menfaat var; düşmüşü, garibi kurtarıyorsun, ona yardım ediyorsun, onun hayatına sebep olacak şeylerde bulunuyorsun. Bu zikrullahın, senin Allah demenin sevabı sana ait. Sevabı sana ait olduğu halde ötekinin sevabı müteaddî diyorlar, yani onun sevabı başkalarına da geçiyor. On kişiye vermişin hayır, 10 kişiye verdiğin hayrın sevabı ayrı, burada Allah diyorsun faydası sana, başkasına gitmiyor bunun hayrını. Nasıl olur da kendisine kalan sevap başkasına verilen sevaptan hayırlı olsun?”

Sana diyeceğim ki, İbrahim Hakkı Erzurumî Hazretleri'nin Ma'rifetnâme'sini iyi oku! Bak orada o adam, bunu ne güzel tafsil etmiş; okusam, saatlerce bitmez!

İnsana ancak kendi lazım. Kendin yandıktan sonra başkasına hayat bağışlamışın ne fayda! Sen Allah değilsin ki, sen de Allah'ın bir kulusun. Herkesin sahibi Allah, herkesin rızkını verecek yine Allah... Sen araya girip de, “Ben ona bu kadar hayır yapıyorum!” diye böbürlenmene ne lüzum var? Sana onu verdiren yine Allah.

Binâen aleyh çok güzel bir yere rast geldim bugün, diyor ki:

“—Aleme satmak için öğrenmeye, okumaya uğraşma! Aleme satacaksın ilim; ‘Öğreneyim de bir güzel hutbe okuyayım! Bir güzel vaaz u nasihat edeyim de herkes böyle bayılsın kalsın, ağzını suyu aksın...’ Buna özenme!» diyor İbrahim Hakkı; “Sen kendini kurtaracak ilme çalış!” diyor.

Aleme, insanlara vaaz ediyorsun, birçok insanlar istifade ediyor. Elbette bunun sevabı çok fakat sen yanıyorsun senin haberin yok. Sen yanıyorsun haberin yok çünkü bir mum fayda veriyor etrafına ama kendisi de eriyip gidiyor.

Sen öyle olma. Sen evvela kendini kurtar bakalım, benlikten çık, Allah’a halis bir kul ol. Varlığın sahibi Allah olduğunu iyi bil. Rezzâk’ın Allah olduğunu iyi bil. O’na hakkıyla teslim ol, onun rızasına tevekkül et.

Hatta bugün yine rast geldim:

“—Evine hırsız girdi, malını çaldı, buna teşekkür et!” diyor. “Malının çalındığına teşekkür et, çünkü bu mal senin elinde kalsaydı, seni birçok günahlara daha sokacak idi. Ona riayet edemediğinden dolayı bunu senden aldı, sen de buna karşı sabredersen, bu sabrı da rızaya bağlarsan; en nihayet sabrın sonu rızadır, takdir-i ilahîye boyun büküyorsun. Bunun mükâfatını, sen o paralarla yapacağın sadakalarla ele geçiremezsin!” diyor.

(*Ve'z-zikru hayrun mine's-sıyâmi*) “Zikir oruçtan daha hayırlıdır.”

Şimdi iki tane çıktı bak, birisi sadaka, birisi de oruç. Akşama kadar aç kalacaksın, fakat Allah-u Teâlâ'nın zikri senin akşama kadar aç kalışından daha hayırlıdır. Bütün günün orucu, iki rekât namaza muâdildir. Bütün günün, 14 saatin orucunun sevabı, terazi itibariyle iki rekât namaza muâdildir, fadâili başkadır.

Böyle olmakla beraber diyor ki:

“—Zikir oruçtan daha hayırlıdır.” Niçin acaba? Altta diyor ki:

“—İnsanın hayatı Allah-u Teâlâ'nın zikrine bağlıdır.”

Hayat diyerekten bugünkü bu bizim konuşmamıza ve gezişimize demezler; bu hayat-ı hayvaniyedir. Bu hayat hayatı hayvaniyedir ve her mahlûkta vardır. Bu hayattan murat, bu hayatı idame ettiren ruh hayatıdır. Onun için diyor ki:

“—Kalbin nuru, insanın hayatını idame ettiren şey, Allah-u Teâlâ'nın zikridir.”

Halbuki eşyadan Allah-u Teâlâ'nın zikrini yapmayan hiçbir şey bulamazsın. Şu gördüğünüz eşya, bakın hepsi Allah-u Teâlâ'nın zikriyle mukayyedir. Her birinin kendisine göre bir zikri vardır.

Buhari'deki bir hadisi misal olarak getirmiş, diyor ki;

i.Allah'ı Zikredenin Misâli

Buhârî, Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA7dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ، وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ، مَثَلُ

الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ

(خ. عن أبي موسى)

(*Meselü'llezî yezkürü rabbehû, ve'llezî lâ yezkürü rabbehû, meselü'l-hayyi ve'l-meyyiti.*)

(*Meselü'llezî yezkürü rabbehû*) “Allah-u Teâlâ'yı zikreden adamın misali, (*ve'llezî lâ yezkürü rabbehû*) ve Allah-u Teâlâ'nın zikrinden gafil olan adamın misali, (*meselü'l-hayyi ve'l-meyyiti*) diri ile ölü'nün misali gibidir.”

İki kişi koyuyor, diyor ki:

“—Diri ile ölmüş adam nasılsa, Allah-u Teâlâ'yanan insanla anmayan insan da böyledir.”

Demek ki murat bu cisim değil, bu cismin içindeki candır.

Aziz kardeş! Bunu hepimiz biliyoruz ve görüyoruz ki, bu içteki can çıkınca, bu cesedi götürüp o toprağın altına gömüyorlar ve üç- beş gün sonra cife oluyor. Bir müddet sonra da toprağa inkılab edip gidiyor işte. Bugün üzerinde son derece titrediğimiz, “Aman uykusu kaçmasın,

9 Buhârî, *Sahîh*, c.XX, s.23, no:5928; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.377; Ebû Mûsâ el-Eş'arî RA'dan.

vakti gelince uyusun, aman vakti gelince yesin, aman şunu da yesin bunu da yesin...” dediğimiz vücudumuz toprak oluyor.

Ne olsun? Şu can beslensin.

İyi ama senin o can dediğin bu beden, her hayvanda var. Aslanın bedeni seninkinden çok kuvvetli. Aslandaki beden, kuvvet hepimizden üstün ama aslan hayvandır hayvan! Onun kuvvetinin hiç kıymeti yok. İnsanın kuvveti içindedir. Hayvanları yenecek derecedeki olan kuvvet değil hüner. Hüner o kuvvet değil içteki iman kuvveti, içteki Allah-u Teâlâ’ya inanç kuvvetindedir.

Beden öldükten sonra ne kıymeti var?

Mesela bu vücudu ekmeği yiyor besliyoruz, suyu içiyoruz besliyoruz, şunu alıyoruz bunu alıyoruz besliyoruz. Ama içerisindeki o ruhu beslemek için Allah’a ihtiyacımız var. O Allah’a olan ihtiyacımız, zikrimiz nisbetinde dirilik vardır. Ondan uzak olduğumuz nisbette de ölümlük vardır. O da Allah’ın zikriyle beslenecektir.

Zâkiri, Allah diyeni diriye benzetiyor; “Allah diyen insan diri insandır.” diyor.

j.Zâhidlik Nedir?

Bir de zühd denilen ders var, ondan da bir parçacık size izah edeyim.

Tirmizî, İbn-i Mâce ve Beyhakî, Ebû Zerri’l-Gıfârî RA’dan rivayet etmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹⁰

الزَّهَادَةُ فِي الدُّنْيَا لَيْسَتْ بِتَحْرِيمِ الْحَلْلِ، وَلَا
إِضَاعَةِ الْمَالِ؛ وَلَكِنَّ الزَّهَادَةَ فِي الدُّنْيَا، أَنْ لَا
تَكُونَ بِمَا فِي يَدَيْكَ، أَوْ تُثِقَ مِمَّا فِي يَدِ اللَّهِ؛ وَأَنْ
تَكُونَ فِي ثَوَابِ الْمُصِيبَةِ إِذَا أَنْتَ أَصِبتَ بِهَا،
أَرْغَبَ فِيهَا لَوْ أَنَّهَا أُبْقِيَتْ لَكَ

(ت. غريب، ه. ق. في الزهد عن أبي ذر)

RE. 212/1 (*Ez-zehâdetü fi'd-dünyâ leysset bi-tahrîmi'l-halâl, ve lâ idâati'l-mâl; velâkinne'z-zehâdete fi'd-dünyâ,, en lâ tekûne bimâ fî yedeyke, evseka mimmâ fî yedi'llâh; ve en tekûne fî sevâbi'l-musîbeti izâ ente usibte bihâ, ergabe fîhâ lev ennehâ ubgiyet leke,*)

(*Ez-zehâdetü fi'd-dünyâ leysset bi-tahrîmi'l-halâl*) “Dünyada zühd, helâli haram etmek, (ve lâ idâati'l-mâl) ve malı ziyan etmek değildir. (*Velâkinne'z-zehâdete fi'd-dünyâ, en lâ tekûne*

¹⁰ Tirmizî, *Sunen*, c.VIII, s.234, no:2262; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.122, no:4090; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.III, s.403, no:5228; Hakîm-i Tirmizî, *Nevâdirü'l-Usûl*, c.II, s.49; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.V, s.117; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.XXXIII, s.174; Ebû Zerr-i Gıfârî RA'dan.

Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.57, no:7954; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.IX, s.303; Ebü'd-Derdâ RA'dan.

Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VII, s.218, no:10070; Yunus ibn-i Meysere Rh.A'ten.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.181, no:6059; *Mecmaü'z-Zevâid*, c.X, s.510, no:18062; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.203, no:12934.

bimâ fî yedeyke, evseka mimmâ fî yedi'llâh)
Zühd odur ki, Allah'ın elindekine kendi elindekinden daha fazla itimad etmendir. (*Ve en tekûne fî sevâbi'l-musîbeti izâ ente usibte bihâ, ergabe fîhâ lev ennehâ ubgıyet leke*)
Musibetin sevabına talip olmaklığın, musibeti çekmekte iken de varsa, zâhidsin.”

Şimdi biz dünyayı terk eden, dünyaya iltifat etmeyen, bir hırkaya bürünmüş, bir lokmayla geçinen zavallılara zâhid adam deriz. Dünyaya hiç iltifatı yok bu adamın, işte bak bir hırkayla bir lokma ekmekle idare ediyor; yeri yurdu da belli değil, perişan bir halde olan insana zâhid, sofu adam diye bir de ad takarız.

Şimdi Peygamber SAS bunu bize öğretiyor, diyor ki:

“—Bu zâhidlik, bu sofuluk senin bildiğin gibi, helâl lokmaları yememek demek değildir, Allah'ın verdiği rızıkları yememek demek değildir. Malını da dağıtıyor, tutmuyor elinde, dağıtıyor; bir lokmaya bir hırkaya muhtaç duruma düşüyor; bu zâhidlik değildir.” diyor.

Dünyada zâhidlik, Allahu Teâlâ'nın hazinesindekine olan itimadın, elindekine olan itimadından daha kuvvetli olacak. Senin elinde de var bir sürü malların, milyonların belki. Bu elindeki milyonlara değil de Allah-u Teâlâ'nın hazinelerine itimad ettiğin an, işte sen zâhid olursun. Elindekine itimad ettiğin gün zâhid olamazsın. İtimadın Allah'a olacak. Bir gün verir; bir gün bakarsın elinden hepsini alır. Hepsini elinden alır, canını da alır.

Kimin elinde ne var? Kim ne diyebilecek ki benim malımı niçin aldın, canımı niçin aldın? Kimse diyemez. Binâen aleyh sen Allah- u Teâlâ'nın hazinesine güven!

Burada şerhte bunu izah ediyor:

“Malına bir musibet isabet etti, gerek hırsız tarafından gerek vapurlarda, denizlerde batmak suretiyle, veyahut zelzelelerde vâki olan bir şeyler gibi durumlarla bu elinden çıktı. Eğer sen, ‘Allah’ımın takdiridir’ diye buna razı olabiliyorsan; bu da hoşuna gidiyor seviyorsan...

‘Bu paralar benim elimde kalsaydı, ben bugün belki bu hayırları işleyemeyecektim. Binâen aleyh bunu elimden aldı, ben de ona sabrederim selâmeti onda bulurum!’ diye böyle bir şey dedin mi, bu senin için hayırlı olur.” diyor.

k.Altın ve Gümüş Paralar

Deylemî, Abdullah ibn-i Abbas RA’dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹¹

الزُّهُدُ فِي زَمَانِي هَذَا، فِي الدَّنَانِيرِ وَال دَّرَاهِمِ؛
وَلِيَّاتِيَنَّ عَ لَى النَّاسِ زَمَانٌ، الزُّهُدُ فِي النَّاسِ أَنْ
فَ عُ لَّهُمْ، مِّنَ الزُّهُدِ فِي الدَّنَانِي رِ وَالدَّرَاهِمِ

(الديلمى عن ابن عباس)

¹¹ *Kenzü'l-Ummâl*, c.XI, s.153, no:31002; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.205,

RE. 212/2 (*Ez-zühdü fî zamânî hâzâ, fi'd-denânîri ve'd- derâhimi; ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün, ez-zühdü fi'n-nâsi enfeu lehüm, mine'z-zühdü fi'd-denânîri ve'd-derâhimi.*)

(*Ez-zühdü fî zamânî hâzâ fi'd-denânîri ve'd-derâhimi*) “Benim bu zamanımda zühd, altın ve gümüşten kaçmaktır. (*Ve leye'tiyenne ale'n-nâsi zemânün*) Fakat insanlar üzerine öyle bir zaman gelir ki, (*ez-zühdü fi'n-nâsi enfeu lehüm*) insanlardan kaçmak zühdü, (*mine'z-zühdü fi'd-denânîri ve'd-derâhimi*) altın ve gümüşü terk etmekteki zühdden kendileri için daha hayırlı olur.”

Peygamber SAS'in zamanında, yani 1300 sene evvelki zamanda *zühd* altın ve gümüşten kaçmaktı. Bugün paralara iltifat yok. Paralara kimsenin iltifatı yok bugün. Hiç kimse saklama taraftarı değil. Paraya, mala mülke iltifat yok.

“—Bir zaman gelecek ki ümmetin üzerine, o gün insanlardan

kaçmak, paralardan kaçmaktan daha ziyade faydalı olacak.” buyruluyor.

Çünkü insanlar seni şişirecekler, kışkırtacaklar, kandıracaklar, aldatacaklar, envai çeşit fesatlara sürükleyecekler. Onların arasından çekilip kaçmak kolay olmayacak. Zâhidlik burada belli olacak.

I.Zühd Nedir?

Deylemî, Ebû Hüreyre RA'dan rivayet etmiş. Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:¹²

الزُّهُدُ أَنْ تُحِبَّ مَا يُحِبُّ خَالَ قُوكَ، وَأَنْ تُبْغِ ضُ
مَا يُبْغِ ضُ خَالَ قُوكَ؛ وَأَنْ تَتَحَرَّجَ مِنْ حَلِّ الدُّنْيَا
يَا كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنْ حَرَامِهَا، فَإِنَّ حَالَهَا حِسَابُ
وَحَرَامِهَا عَزَابُ؛ وَأَنْ تَرْحَمَ جَمِيعَ الْمُسْلِمِينَ
كَمَا تَرْحَمُ لِنَفْسِكَ؛ وَأَنْ تَتَحَرَّجَ عَنِ الْكَلِمِ فِيمَا
لَا يَعْنِيكَ كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنَ الْحَرَامِ؛ وَأَنْ تَتَحَرَّجَ
مِنْ كَثْرَةِ الْإِكْلِ، كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنَ الْمَيْتَةِ الَّتِي قَدْ
اشْتَدَّ نَشْنُهَا؛ وَأَنْ تَتَحَرَّجَ مِنْ حُطَامِ الدُّنْيَا
وَزِينَتِهَا كَمَا تَتَحَرَّجُ مِنَ النَّارِ؛ وَأَنْ تَقْصُرَ أَمْلَكَ
فِي الدُّنْيَا، فَهَذَا هُوَ الزُّهُدُ

(الديلمى عن أبى هريرة)

RE. 212/3 (*Ez-zühdü en tuhibbe mâ yuhibbu hâlikuke, ve en tubğida mâ yubğidu hâlikuke; ve en teteharrace min halâli'd- dünyâ, kemâ teteharracü min haramihâ; feinne halâlehâ*

¹² Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.300, no:3365; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.III, s.379, no:6191; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XIII, s.204, no:12955

hisâbün, ve harâme hâ azâbün; ve en terhame cemâ'l-müslimîne kemâ terhamü li-nefsike; ve en teteharrace ani'l-kelâmi fîmâ lâ ya'nîke kemâ teteharracü mine'l-harâm; ve en teteharrace min kesreti'l-ekli kemâ teteharracü mine'l-meyteti'lletî kadi'stedde netnü hâ; ve en teteharrace min hutâmi'd-dünyâ ve zînetihâ, kemâ teteharracü mine'n-nâr; ve en taksura emeleke fi'd-dünyâ, fehâzâ hüve'z-zühd.)

1.(*En tuhibbe mâ yuhibbu hâlikuke, ve en tubğıda mâ yubğıdu hâlikuke*) “Senin yaratan Halıkının sevdiğini sevmen, Halıkının sevmediğini sevmemendir. Zühd budur.”

Sen Allah-u Teâlâ'nın sevdiğini sevebiliyor musun? İşte zâhidsin.

“—Nedir Allah'ın sevdiği?”

Allah-u Teâlâ'nın sevdiği tâattır, ibadettir, hayr u hasenâttır, doğruluktur, istikamettir. Yalancılığı sevmez, hileyi sevmez, adamları kandırmayı sevmez, adamlara hakaret etmeyi sevmez, incitmeyi sevmez, Allah'ın kullarını incitmeyi sevmez.

Sen Hâlıkının sevmediklerini sevmiyor musun?”

Hâlıkının sevmediğini sevmiyorsan, Hâlıkının sevdiğini seviyorsan tamam iş. Sözün hem kıyası hem özü: Hâlıkının sevdiğini sevmek Hâlıkının sevmediğini sevmemek bütün işleri halleder.

Kendimizi yoklayalım bakalım Hâlıkımızın sevdiğini seviyor muyuz? Sevmediklerinden ne kadar kaçıyoruz? Sevmediği işleri ne kadar yapıyoruz?

2.(*Ve en teteharrace min halâli'd-dünyâ, kemâ teteharracü min haramihâ*) “Dünyanın helâlinden, haramından kaçınır gibi sakınmandır. Helaline de iltifat etmeyeceksin ki, haram karışmasın içerisine... (*Feinne halâlehâ hisâbün*) Çünkü helâline hesap var. (*Ve harâmühâ azâbün*) Haramına da mutlaka azap var.”

Haramından nasıl kaçırıyorsan, öyle bir gün gelecek.” Fe inne halâlihe hisâbün ve harâmeha azâbün. “Çünkü helaline hesap var haramına da azap var.”

Bak şurasına da dikkat et!

3.(*Ve en terhame cemâ'l-müslimîne kemâ terhamü li-nefsike.*) “Kendi canına nasıl acırıyorsan, kendi nefesine nasıl acırıyorsan bütün Ümmet-i Muhammed'e, müslümanlara da böyle acımağlığındır zâhidlik.”

Yalnız gayen kendin ise, on para etmez. “*Lâ ilâhe illa'llah Muhammedün rasûlü'llah*” diyen müslümanlara acımağ, imanın iktizasıdır.

Nasıl? Canın nasıl acırıyorsa. Bir iğne batarsa vay vay diye bağıırıyoruz. Bir yerimize bir rahatsızlık gelirse kıyamet koparıyoruz, aç kalırsak... başka işte her türlü şeyler var. Burada canına nasıl acırıyorsan, başkalarına da böyle acıyabildiğın zaman sen zâhidsin, sofusun.

4.(*Ve en teteharrace ani'l-keîami fîmâ lâ ya'nîke, kemâ teteharracü mine'l-harâm*) “Haram sözlerden kaçındığın gibi, boş olan, faydasız olan, anlamsız olan, bir

fayda getirmeyecek olan konuşmalardan, lâkırdılardan da uzak durmandır.”

Şimdi acımak da kolay, acır da insan; şuna da yardım edeyim buna da yardım edeyim, şunun da elinden tutayım bunun da elinden tutayım diye acımak bir dereceye kadar mümkün de, “Bu sözlerden, çok faydasız sözlerden, lüzumsuz sözlerden kurtulabilmek zor... Haramdan kaçtığın gibi bu faydasız sözleri konuşmaktan da kaç. Faydasız sözleri konuşmaktan, haramdan kaçır gibi kaçtığın dakikada, sen zâhid olabilirsin.

Onun için ağza Allah-u Teâlâ iki tane kilit vurmuş; bir önde dişler önünde de dudaklar. Kolay kolay ağzını açıp da hemen her hatırına geleni, her aklına geleni söylersen, bu Müslümanlığa da yakışmaz Peygamberin âli olan bizlere de yakışmaz.

Peygamber SAS Efendimiz nasıl sükût ederdi?

Peygamber iken daima lüzum gelmedikçe sesini çıkarmaz, sükût üzerindeydi. Büyüklerimiz de hep öyle sükût üzerine idiler. Çok konuşmalardan çok sakınırlar idi.

5.(*Ve en teteharrace min kesretü'l-ekli, kemâ teteharrecü mine'l-meyteti'lleti kadi'stedde netnüha*) “Kokuşmuş ve kokusu şiddetlenmiş bir cîfeyi, leşi yemekten uzak durduğun, sakındığın gibi, çok yemekten uzak Çok yemekten o kadar uzak ol ki, -bak ne kadar zıt- çok yemekten o kadar uzak ol ki, sakın ki kokmuş bir ölü etini yemekten nasıl korkar kaçınırsan, kokmuş bir

hayvanın etini yemekten nasıl kaçınırsan, çok yemekten de öyle kaçın.”

İbrahim Hakkı Hazretleri yine orada çok güzel söylemiş:

Az ye, az uyu, az iç;

Ten mezbelesinden vaz geç!

Bunların hepsi, bu bedeni yaşatmak için olan yemeklerdir ki bir öğün yemeğin insana yeteceğini Peygamber SAS pek güzel söylemiş, kendisi de bir öğün yemiş. Günler pek uzun olduğu vakitte bir sabah bir akşam kâfi insana... İşçisine de kâfi, tembeline de kâfi... Tembele bir kere, çalışan varsa iki defa yeter.

Ama bu mide nasıl alıştıysa öyle gidiyor. Biz küçükten üçe beşe alıştırmışız, o alışkanlık dolayısıyla gençliğimizde öyle geçmiş. Şimdi de ondan kendimizi bir türlük kurtarmanın çaresini bulamıyoruz. Vakit geçerse kıyameti koparıyoruz, “Niçin yemekler hazırlanmadı! Ölüyorum ben açlıktan!” diyerekten.

Bir kere Peygamber SAS’in hayatını hiç hatırına getirdin mi ki, o mübarek karnına taş bağlıyordu. Açlıktan şikâyet edenlere o da karnını açıp gösteriyordu;

“—Bakın, ben de kaç günden beri yemek yemedim!” diyordu.

E bizim bu halimizle biz âl-i Muhammed’den nasıl oluruz yahu? Allah affetsin hepimizi...

6.(*Ve en teteharrace min hutâmi'd-dünya ve zînetihâ, kemâ teteharracü mine'n-nâr*) Dünyanın servet ve zînetinden, servet ü samanından, otundan, samanından, süs ve zînetinden sakınmak, uzak durmak, ateşten uzak durur gibi uzak durmak da zühd.

Bak dünyanın şu bütün faydalarından da ve ziynetlerinden de kaçınmak lazım! Ateşten nasıl kaçınıyorsan, bu dünyanın zînetlerinden de öyle kaçınmak lazım!

Fakat Allah hepimizi affetsin! Bu görenek çok fena bir iş. Adet-i belde, görenekler çok fena bir şey. İnsan kendinde bunlara ayak uydurma mecburiyetini hissediyor, zafiyetinden dolayı. Hiç de mecbur değiliz ayak uydurmaya. Herkes nasıl isterse öyle yaşar.

Sen Peygamber SAS'in hayatı gibi, ashabının hayatı gibi yaşamak istersen, kimse sana "Niçin böyle yaşıyorsun?" demez. Ama nefisler galip geliyor, şehvetler galip geliyor;

"—Onun böyle apartmanı olsun da, onun böyle eşyası mobilyası olsun da, onun böyle arabası olsun da benim niçin olmasın?" diyerek başlıyoruz yarışa...

Artık ticaret diyerek bugün çok yanlış bir fikre sahibiz. Adamı kandırıp elinden malını almak ticaret oluyor. Nasıl ticaret olur yahu? Herifi sen açık açığa kandırıyorsun, üç kuruşluk şeyi 30 kuruşa, 100 kuruşa satıyorsun, kandırıp elinden parayı alıyorsun.

Bunu da helâl diyerek zıkkımlanıyorsun, çoluğun çocuğunu da besliyorsun, sonra bundan hayır bekliyorsun! Olur mu hiç?

Ticaretin bir kanunu var. Hazret-i Ömer sokaktaki dükkân sahiplerini denetlermiş. İlm-i muameleyi öğrenmeden sokağa ticarete çıkan adamları dövermiş.

“—Kazanç nasıl olacak İslâmiyet’te, bunu bil, ondan sonra ticarete çık!” dermiş.

E bugün biz insanları kandırıp elinden nasıl olur da parayı kurtarmayı, kapmayı bir kâr, bir hüner sayıyoruz. Onun için yalancılıkla, çok laflarla, çok oyunlarla adamları kandırıp elinden parayı alıyoruz ve buna da ticaret diyoruz. Ne kadar büyük bir yanlış zihniyet!

Onun için tabii, bu insanı bu tama-ı dünyaya sevk eden âmil var. Çünkü evden karısı rahat vermiyor, çoluk çocuğu rahat vermiyor, “Onun olsun da bizim niçin olmasın?” diyorlar. O da aldaniyor zafiyetinden dolayı, başlıyor bu sefer;

“—Gelir kâfi gelmiyor, ne yapayım?” demeye.

Bu sefer insanları kandırıp, bu geliri temin etmeye çalışıyor.

Bu sebeple de felakete gidiyor.

7.(*Ve en taksura emeleke fi’ d-dünyâ*) “Asıl zühd, bu dünyada emelini kısa tutup, varlığını, kuvvetini, kudretini Allah-u Teâlâ’nın bilgisine, ma’rifetine, sevgisine harcamandır. (*Fehâzâ hüve’z-zühd*) İşte bunları yapmak, asıl zühd

budur. İşte zühd, bu saydıklarımıdır.” diye SAS Efendimiz sonunda bir daha te’kiden buyurmuş.

Muhakkak hepimiz “Allah’ı seviyoruz!” deriz. Allah’ı seven adam, Allah’ı seven insan muhakkak Allah-u Teâlâ’nın kelâmını öğrenecek, sevme iddiasında bulunuyorsa... İnsan Fransızca’yı biliyor, İngilizce’yi biliyor, Almanca’yı biliyor, Rusça’yı biliyor, her dili biliyor da Allah’ın kelâmı olan Kur’ân-ı Azîmüşşân’a gelince;

“—Maalesef birader, öğrenemedim!” diyor.

Allah affetsin... Bu kadar zor mu yani, bu kadar zor mu?

Allah kusurlarımızı affetsin...

Arkasını da inşallah gelecek dersimizde izah etmeye çalışalım. Cenâb-ı Hak cümlemizi affetsin... Tevfîkât-ı samedâniyyesine mazhar eylesin... Âl-i Muhammed’e yakışan ümmetten eylesin bizleri... Kendisinin de rızasını kazanabilen kullarından eylesin cümlemizi...

Li’llâhi’l-fâtihah!

Mehmet Zahid Kotku

08. 1971 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ’ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

